

Navn og adresse.

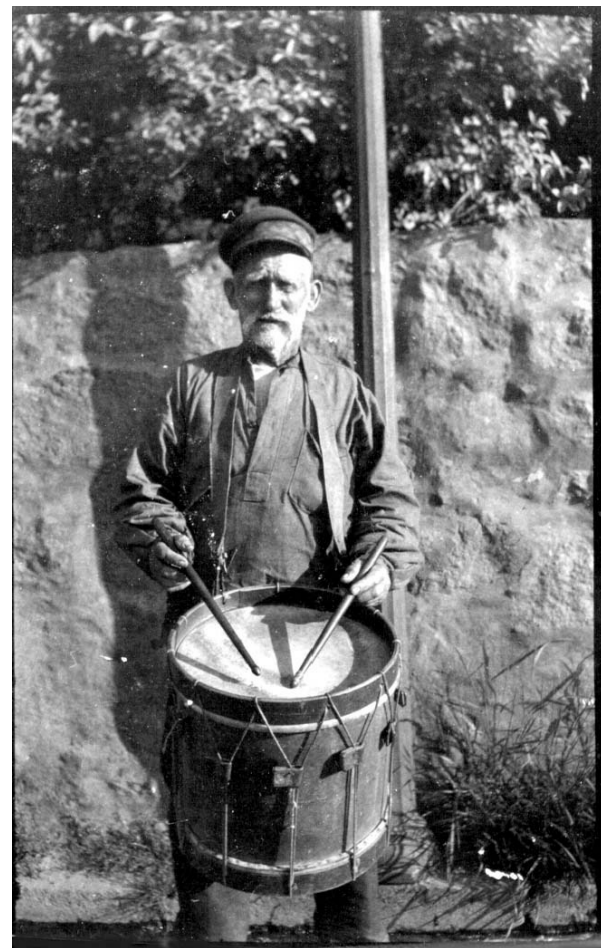
Du Ludvig, vil du også hjælpe til med, at rydde Kjærenæs-grunden? Det lader jo ikke til at kommunen, kan finde ud af det!

Mener du ikke det Carl? Hvorfor ikke?

Det er jo over et år siden, at de påstod, at grunden skulle være ryddet inden turistsæsonen, og de er jo ikke startet endnu, så det bliver vel til, at vi selv må!

Der bliver jo også talt om et nyt plejehjem, det kan jo ligeså godt ligge her - nær byen, vandet og handelen. Så skal vi ikke løbe så langt, når vi skal have en bajer!

”BYTROMMEN”

Januar 2009.

Medlemsblad for

Allinge – Sandvig
Byforening

Allinge-Sandvig Byforenings Bestyrelse.

Formand: Anders Koefoed Larsen, Kampeløkken 9, 3770 Allinge, tlf. 56 48 06 17, e-mail: akl@sport.dk

Næstformand: Richardt Bendtsen, Pilegade 22, 3770 Allinge, tlf. 56 48 11 43, e-mail: richardtendtsen@tdsadsl.dk

Kasserer: Kell Andersen, Grummeløkkegade 2, 3770 Allinge, tlf. 56 48 25 55, e-mail: cykelkell@pc.dk

Sekretær: Thomas Hjort Lodahl, Havnegade 5, 3770 Allinge, tlf. 56 48 15 14, e-mail: hjorthlodahl@gmail.com

Menigt medlem: Jørgen Hornskov Eriksen, Pilebroen 21, 3770 Allinge, tlf. 56 48 15 53, e-mail: post@eriksen-bornholm.dk

Suppleant: Thorbjørn Stenholm, Kirkegade 4, 1.th. 3770 Allinge, Tlf. 24 41 64 48, e-mail: stenholm@mail.dk

Bevaringsfonden: Richardt Bendtsen, Pilegade 22, 3770 Allinge, tlf. 56 48 11 43, e-mail: richardtendtsen@tdsadsl.dk

Kontingentet på 150 kr. kan indbetales hos bestyrelsesmedlemmerne eller på bankkonto registrerings nr. 0649 kontonummer 6494-408-440 (Nordea). Husk at opgive dit medlemsnummer, som står ved dit navn på bagsiden af dette eksemplar af Bytrommen. Kontingentet kan også betales ved vores møder eller på kontoret.

Tegningen på bagsiden er udført af Willy Frederiksen.

Kontortider for Allinge Sandvig Byforening på Kærnehuset, 1. sal, Kirkepladsen 2, Allinge

I perioden 1/1 2009 – 31/4 2009.

1. onsdag i måneden kl. 19-21.

2. tirsdag i måneden kl. 19-21.

4. tirsdag i måneden kl. 19-21.

Der er dog lukket på evt. helligdage.

Næste nummer af Bytrommen udkommer til september 2009.

Tilslutninger:

Der var spor til havnen i Allinge, men det udgik ikke fra stationen, men gik omtrent fra Sandvig station til havnen. Strækningen var godt 1 km og skiftespolet lå lige ovenfor Hotel Sandvig, hvorfra det førte ned gennem haver og mindre ejendommers jorder til det passerede Strandvejen lige vest for Allinges gamle militære magasinbygning, der i mange år blev brugt som gymnastiksal for Teknisk Skole.

Herfra nord om dampskibsekspeditionen og helt ud til havnens yderste kaj. Allinge-banens max. stigninger var på 13,4 promille, men havnespolet var på 27 promille; den stærkeste stigning på Bornholm, overhovedet. Fra havnespolet førte et sidespor til Allinge Gasværk. Begge spor blev anlagt sammen med hovedbanen.

Ned ad bakke:

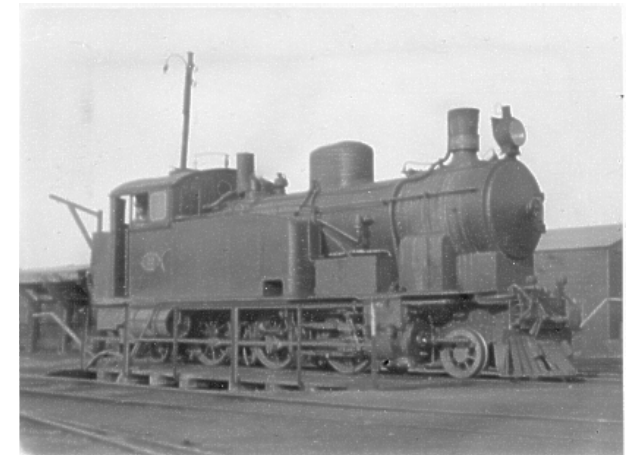
Umiddelbart efter krigen, var der stadig meget at køre med, men da der igen kom benzin, gummi og nye biler til landet, faldt godsmængden og passagertallet. I 1952 nedlagdes Gudhjem-banen, året efter Allinge-banen og Nexø-banen stoppede 28. september 1968.

Afslutningen:

Allerede i 1949 begyndte man at skille sig af med 30 godsvogne. I 1953 forsvandt yderligere 80 og i 1955 igen nogle stykker. Da man lukkede i 1968 blev det resterende materiel kørt ud mod Rønne N og overhældt med benzin og brændt af!!

Derfor er der næsten intet DBJ materiel tilbage.

DBJ 21 på drejeskiven.

Fra Rø gik jernbanen til Allinge via Humledal, Tejn og Sandkås. Der var tanker om at føre banen videre fra Sandvig til Hammershus, men det blev opgivet, da stigningen herfra til ruinen var for stor. Sandvig station hed fra starten "Hammershus" og Rø hed "Helligdommen", hvilket blev opfattet som "falsk reklame", så det blev hurtigt ændret.

Sporarbejdet på banen blev startet i 1910 og skulle have været færdig til brug den 15. april 1912. Det lykkedes ikke og det blev lovet færdig til 15. december 1912. Det blev det heller ikke og datoen blev ændret til 21. december 1912. Alt var klart, bygningerne færdige, maskinerne leveret, vognene klar, men banen var ikke færdig. Fristen blev sat til den 1. maj 1913 og den officielle indvielse blev den 5. maj 1913.

Allinge Station:

Bygningen blev allerede overtaget af CF-sektionen i 1953 da Allinge-banen blev nedlagt.

Det er en meget stor bygning, der i de første 19 år havde en stationsforstander til at bestyre stationen. Herudover var der en portør og til tider en elev, der måtte

gøre tjeneste både i Allinge og Sandvig. I 20'erne forsvandt elevstillingen og kort tid senere forsvandt portøren.

Ud-/ og afvikling:

1. sep. 1932 forsvandt også stationsforstanderen og der blev ansat en ekspeditrice, der fik 50 kr. om måneden i løn.

Stationen lå, uforståeligt nok, lidt uden for byen, men der var livlig aktivitet alligevel. Her blev leveret svin til Bornholms Svineslagteri og gods til landmændene

Gods- og vareekspedition:

Udgående gods kom fra Teglværket og de store købmandsgårde, mejeriet, møllen og mange andre virksomheder, herunder apoteket, der forsynde hele den nordlige del af øen med medicinalvarer. En anden væsentlig del af godset kom med damperen og blev sendt videre med banen.

Program for perioden jan. 2009 – aug. 2009.

Tirsdag den 17. februar kl. 19.00. Torben Rønne Larsen fortæller om sodavand og øl fabrikkerne i Allinge og Sandvig.

Tirsdag den 17. marts kl. 19.00: Birger Pedersen fortæller om Allinge i 1950'erne.

Tirsdag den 15. april kl. 19.00: Billedaften i vores arkiv på 1. Sal.

Maj. Strandrensning.

Vi forventer endvidere at have åbent på lokalarkivet:

Tirsdag den 30. juni, 7. juli, 21. juli og 4. august alle dage kl. 19-21.

- forhåbentlig til glæde for tidligere beboere i Allinge-Sandvig, turister og for Jer!

Nye medlemmer!

Det er os en glæde at kunne byde velkommen til nye medlemmer. Det drejer sig om:

Ib Hansen, Myra Hansen, Christian Helms, Peter Hansen, Jørgen Jakobsen, Pernille og Kim Duemin, Erik Nyboe og Børge Jensen.

Vi håber på, at I alle vil få glæde af foreningen.

På gensyn ved vores arrangementer!!

Økonomi.

Som omtalt ved generalforsamlingen (hele beretningen kan læses på vores hjemmeside www.allinge-sandvig-byforening.dk) vil vores økonomi i 2009 blive adskillig vanskeligere end i 2008. Det skyldes naturligvis, at kommunen har sparet rengøringspengene til Kærnehuset væk. Det betyder at vi skal betale for at låne lokalerne (til rengøring af fælles områder). Det vil for os betyde, at vi i 2009 skal betale 6.600 kr. ekstra – og samtidig skal vi selv gøre rent i vores egne lokaler.

Vi håber på, at vores økonomi alligevel kan hænge sammen – uden at hæve kontingentet – men vi vil være meget klogere ved generalforsamlingen i 2010.

TILFLYTTERE TIL BORNHOLM!

En gang i løbet af 1800 var der nogle mennesker, som forelskede sig i Bornholm, - og det er der heldigvis mange, der har gjort siden!

Min familie var nogle af dem! De kom fra Sverige, født i Gisløf sogn i Sverige og bosiddende i Skillinge. De flyttede i starten af 1800 til Bornholm. Det blev til Sandvig. Hvor de bosatte ved jeg ikke, men Peder Bengtson - min oldefar - blev gift med en Svenskefødt pige og søgte dansk indfødsret.

Det blev bevilget på betingelse af, at man tog et mere Dansk klingende navn, og at man ikke havde modtaget fattighjælp, i den tid man havde boet i Danmark!

Navnet blev til Per Bendtsen, og angående hjælpen blev der ført flere vitterlighedsvidner på, at man havde kunnet klare sig selv! Så det blev bevilget.

I året 1880 køber de et stykke af matrikel nr. 31, nuværende Strandpromenaden 3 i Sandvig.

Om Rønne-Allinge Jærnbane.

Bornholms Tidende bragte den 18. oktober 2008 følgende tilbageblik:

● 1908

Mandag den 19. Oktober

Rønne-Allinge Jærnbanen kommer ikke i første Omgang

I Maj Maaned indsendtes Andragende fra Repræsentanter for Amdsraadet Rønne Havn, Allinge, Nyker, Klemensker, Rø og Olsker Kommuner om Meddelelse af Eneretsbevilling paa Drift af den projekterede Jærnbane fra Rønne til Allinge.

Efter at Ministeriet for offentlige Arbejder har foranlediget Baneprojektet undersøgt, har Ministeriet nu meddelt, at der ikke vides noget imod Projektet at erindre, men da der allerede er meddelt Tilsagn om Eneretsbevilling for tvende af de i Jærnbaneloven ommældte Baner paa Øerne, vil Eneretsbeviling paa Rønne-Allinge Banen ikke kunne forventes meddelt tidligere end den 1ste April 1909.

Hvordan gik det så? Ja, vi ved jo alle, at banen blev bygget.

Men under hvilke vilkår lykkedes det at før projektet ud i livet?

I 1905 begyndte man at tale om en bane fra Rønne til Nordbornholm.

Ingeniør og driftsbestyrer J. Fagerlund udarbejdede planen over, hvor banen skulle gå. Han mente ikke godstrafikken ville blive stor, men var overbevist om, at turisterne ville benytte den meget. Udførelsen blev dyrere end Fagerlund havde regnet med, idet strækningen fra Klemensker til Rø måtte omlægges og føres gennem Kleven.

Det gav større stigninger, hvilket igen betød, at der måtte anskaffes kraftigere og dyrere maskiner.

Skinnerne blev ligeledes kraftigere, 19,9 kg/m mod 12,5 kg/m på Nexø-banen. Strækningen fra Klemensker langs Dammegårdsmosen til Splitsgård gennem Kleven, forbi Spellingemose til Rø, blev enestående af sin art.

Disse billeder er vi nu MEGET interesserede i at låne. Ikke blot kan det give mange gode billeder af tøjmoder, opstillinger og ikke mindst af de fotografer, der fandtes på den tid. Med lidt held, kan vi måske også finde ud af, hvem personerne er! Kontakt mig på 56 48 06 17, så vil vi komme og låne dit album!

På nuværende tidspunkt kender vi til følgende fotografer fra Allinge-Sandvig.

H.P. Jacobsen, Bendt Kjølner (sen.), Alfred Kjølner, Bendt Kjølner (jun.), Victor Lund, Ad. Petersen, Andr. Ipsen og H.C. Lund.

Er du i øvrigt interesseret i fotografer på hele Bornholm, så kan du klikke ind på hjemmesiden: <http://www.philip-kofoed.dk/photo/index.html>

AKL

E-mail adresse.

Har du fået e-mail adresse, men ikke oplyst dette til foreningen, så er vi meget interesseret i at få den!

Ved hjælp af den kan vi have god forbindelse med dig, og evt. give dig oplysninger om næste møde o. lign.

Har du skiftet mail adresse, så må du endelig give os den oplysning.

AKL

TAK!

I efteråret 2008 fik vi hjælp på kontoret, idet vi fik installeret en ny kontakt samt nogle el-stik.

Det var til meget stor hjælp både for Byforeningen og Data stuen.

En ansøgning igennem kommunen ville tage al for lang tid, så vi er meget glade for hjælpen fra Thiesens el.

Thiesens El-Service ApS
56 48 01 01 . Ex.pr.thiesen

Karsten Thiesen

PS: Kirkegade 5 . DK-3770 Allinge . Fax 56 48 01 47
CVR-nr.: DK 27085180 . karsten@thiesenel.dk

Strandpromenaden 3, Sandvig.

(Billedet på side 4 findes også i bogen om Sandvig side 141. Billedet på denne side er fra 2005.)

De byggede til et eksisterende hus i nordenden, og bosatte sig der. Senere købtes den sydlige ende af husene og omdannedes til ét hus!

Familien Bendtsen fik en søn og en datter. Datteren fik navnet Matilde Bendtsen og sønnen Alfred Boligvar Bendtsen. Da Per var skrædder blev Alfred også uddannet til skrædder, og vanen tro dengang tog han på valsen. Det skulle alle udlærte efter læretiden.

Han var i Sverige, Norge samt Tyskland. I Berlin blev han et godt stykke tid, hvorfor han ved hjemkomsten fik tilnavnet Berliner skrædderen.

Efter hjemkomsten bosatte han sig i Nørregade i Allinge (se billedet på side 6) og giftede sig med Charlotta Nielsen. Det blev min farmor. De fik to sønner, men under den anden drengs fødsel døde min farmor i barselssengen.

Hun havde en yngre søster, der havde lovet at tage sig af drengene. Det førte så til at min farfar giftede sig med Caroline, og de fik også to søn-

ner! Den ældste af de to første sønner blev døbt Charley Sofus Bendtsen. Han uddannede sig som bager og konditor hos bageren i Tejn, og tog derefter til København i nogle år. Han kom tilbage og arbejdede som bagersvend hos bagemester Holm, hvor han blev forlovet med Sylvia Rømer, som også er af Svensk afstamning, men fra en stenarbejder slægt, som havde bosat sig i Sandvig.

Nørregade nr. 26 (til højre ligger Toldbodstræde).

Senere sprang Charley fra bagerfaget og blev kunstmaler. Der gik dog et stykke tid, før han blev helt selvstændig. Det skete i 1950, hvor jeg for længst var født, - mit navn er Richardt Bendtsen.

Dette var en lille hurtig gennemgang af en Svensk indvandrers historie og slægtsforhold på Bornholm!

Der var mange, der dengang tog springet fra Sverige til Bornholm bl.a. fordi de håbede på et bedre liv her, end det de forlod. Mange af dem kom fra et stenfyldt område i Sverige, hvor det var vanskeligt at forsørge en familie!

Richardt Bendtsen.

Kan du huske???

Kan du huske den gang, du sammen med dine forældre var til mellemjulens julefrokost?

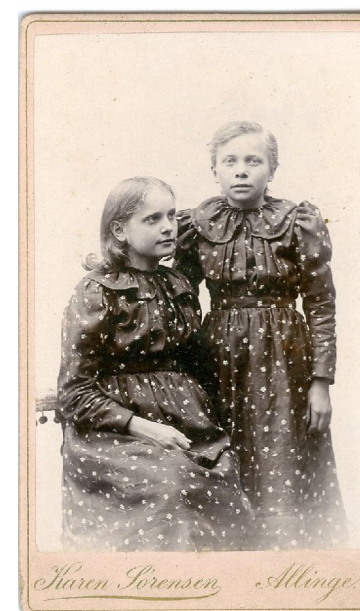
For os børn kunne det blive kedeligt, efterhånden som aftenen trak ud. Ved sådan en lejlighed fik man ofte lov til noget ganske uhørt, nemlig at få lov til at se i det gamle fotoalbum (hvis hænderne var rene!)

Det tykke tunge album blev taget frem, og på siderne var der de flotteste guldtryk rundt om hullerne, hvor billederne var blevet skubbet ind.

Det ene billede efter det andet, for mig af ganske ukendte personer, dukkede frem – med hatte, guldure, festkjoler og konfirmationsgavens cigaretrør.

Hele familien var ofte stillet op foran fotografens interiør, som skrivepulte, statuer, palmer eller måske et malet baggrund med Østersøens brusende bølger.

Husker du alt det?

Vi har allerede modtaget mange billeder, og blandt disse har vi fundet to ukendte fotografer. Kan **DU** fortælle noget om **Eugenie Andersen** og **Karen Sørensen**. Hvornår fotograferede de i Allinge? Hvor havde de atelier, og hvor boede de?

Fortsættes på næste side.